

**Q. Septimii Florentis Tertvlliani Carthaginensis
Presbyteri, Opera Qvæ Hactenvs Reperiri Potvervnt
Omnia**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Coloniæ Agrippinæ, Anno M. DC. XVII.

Q. Septimii Florentis Tertvlliani Carthaginensis, Libri Adversvs Gentes &
Iudæos initio susceptæ fidei plerique conscripti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71872](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71872)

Q. SEPTIMII FLORENTIS
TERTULLIANI CARTHAGI-
NENSIS, LIBRI ADVERSUS GENTES
& Iudæos: initio susceptæ fidei plerique
conscripti.

Argumentum libri de Pallio per Iacobum Pamelium.

M Tertullianus anno circiter quinto imperij (uti latius
in vita Auctoris) L. Septimij Seueri, Antonini eius filii, &
Clodii Albini, trium Auggg. post deuictos Arabas, Par-
thos, & Adiabenos eradicatione omni hostilitatis aconito:
Christo nomen dedisset, & pallio reiecta toga vestiretur, ut
simplicitati religionis responderet cultus simplicitas: a quo-
dam inconstantia notatus, oratione hac facti sui rationem
reddit: quam videtur in publico Carthagini perorasse. (Imprimis vero, à vetu-
state pallium commendat: quippe quod non Carthaginensibus modo, sed & U-
tica sorori ciuitati, & toti Africa vsitatum initio fuerit, dum tunicis strictiori-
bus pallij habitus fibula morsu ceruicibus solet superindui, uti etiam Escula-
pij sacerdotibus: toga vero, quæ à Pelasgis ad Lydos, ab his ad Romanos, trans-
lata est, non nisi cum patria tempora ultimarent, in vsu fuerit recepta. (Ad-
dit deinde non mirum videri debere, quod habitum verterit, quum non modo
mundus, diluuij aquis iam olim obrutus, quotidiana etiam temporum vicissi-
tudine mutationi sit obnoxius: sed & calum, sol, luna, sidera, tum solstitijs annu-
is, tum mensuris modulationibus varient: maria insuper & tellus, insularum à
continenti discidio aut coniunctione, soli hiatu, & imbris ignium quasi vices
faderent: regna denique & populi varijs gentium examibus hinc inde tran-
ducantur & transuolent. (Quid? quod etiam animantia pro veste formam mu-
tant? exempli gratia, pauus, serpens, hyena, chamaeleon: homo denique ipse va-
rias indumentorum formas indies promulget, qui primum nudus & inuestis,
fisculneis inde folijs circumdatus, pellitis hinc pro necessitate orbi oblatas, nunc
etiam, ambitione succedente, ornando potius quam tegendo corpori (studet.
Proinde habitum transferre, honori esse, si Religioni Dei deferatur, & ita de-
mum probro esse, si non consuetudo sed natura mutetur: quale quid merito illis
exprobrat de heroe Larisæo in virginem, Hercule in feminam, Cleomacho in-
cinædum mutatis, Phiscone item, Sardanapolo, Nerone, & alijs Cesarib. Em-
pedocle: vespillonibus denique, lenonibus, & lanistis: sicuti etiam improbat ma-
tronarum cultum indecentem. (Posthæc uti calumniatori satisfaciat, qui forte
fortuna obuius factus, Itane, inquit, à toga ad pallium? ac si diceret, ab equis ad
afinos? pallij simplicitatem & facilitatem commendat: quod etiam si duplex sit

A 2 in Cra-

TERTULLI-
OPERA

in Cratetis aliorumque morem Philosophorum, solutum, id est, unico circumiectu corpus operiat: nec artifice sit opus, qui pridie rugas formet, & inde deducat in tiliis: addens quod toga plus laeserint remp. quam lorica, & de contrario, pallio nihil aliud cura sit, quam ne curet: utpote quae nihil foro, nihil curia debeat: nulla rostra praecoccupet: nulla pratoria obseruet: cancellos non adoret: subsellia non contundat: iura non conturbet: causas non elatret: non iudicet: non militet: non regnet: sed secedat de populo (quibus verbis etiam vita forensis, quasi aliud agens, mutationem in se designat) nullius etiam vitii aduletur, sed adigat caute tum ambitioni, tum gulae: cuius prodigiosa quaedam exempla, tacens Neronem, Apicium, & Rufos, commemorat. (Postremo non modo Philosophiam docet pallio vestiri: sed etiam artes alias: vii sunt, primus Numerorum barenarias, Grammaticus, Rethor, Sophista, Medicus, Poeta, Musici, Mathematici, omnes denique studiorum liberalium affecla: ubi contra cerdonum & omnis gladiatorum ignominia togata producit. denique etiam diuina sectae ac disciplina commercium pallio conferri: quum illud melior philosophia dignata sit, ex quo Christianum vestire cepit.

Ceterum ad hunc de Pallio librum alludit D. Hieronymus epistola ad Magnum Oratorem, ac Vincentius Lirinensis, mentione facta plurium librorum Tertulliani aduersus Gentes sive Gentiles. meminerunt etiam priusquam excusus esset, Trithemius Catalogo Scriptorum, & Politianus epistolis ac Miscellaneis, & P. Crinitus de honesta disciplina. exstabat denique in Hirsaugiensi, Paterniacensi, ac Grociensi, quibus usus fuit Rhenanus. codicibus: & nunc postremum ad tria Vaticana exemplaria manuscripta collatus & castigatus est.

